

‘Twee of drie in mijn Naam’ Mattheus 18, 20

Communicatierapport
Raad van Kerken in Fryslân
november 2014

De opdracht

In het voorjaar van 2014 ontving ik van de Raad van Kerken in Fryslân de opdracht om een effectief communicatieplan te schrijven voor het werk van de Raad in brede zin. Tijdens een door mij geleide studiedag met de raadsleden in september 2013 is het *mission statement* van de Raad onder de loep genomen en opnieuw verwoord. Het luidt nu:

De Raad van Kerken Fryslân wil in alle openheid en belangeloos de oecumenische gezindheid in Fryslân stimuleren door:

- 1. als raad namens de Friese geloofsgemeenschap een zichtbaar teken te zijn van eenheid in God, die de wereld liefheeft,*
- 2 door met bezinning en appel naar buiten te treden naar kerk en samenleving*
- 3 en initiatieven te nemen tot dienstbaarheid, ontmoeting en viering, die het leven in verbondenheid in verscheidenheid ondersteunen,*
- 4. onder het motto: “Niet zonder God en niet zonder jou”*

en is voorlopig het inhoudelijke uitgangspunt voor mijn adviezen en voorstellen aan de Raad in dit rapport, dat mede gebaseerd is op een inventarisatie van prioriteiten onder de raadsleden en diverse adviezen.

Ik hoop dat dit communicatieplan-in-ontwikkeling de komende jaren voor de Raad een geschikte richtlijn mag zijn om creatief, doelgericht en gemotiveerd te werken aan de betekenis van Gods liefde in onze samenleving.

drs. U. Tjallingii
Deinum, november 2014

De Raad De Raad van Kerken in Fryslân is opgericht op 11 juni 1969 (een jaar ná de Raad van Kerken Nederland) en derhalve op weg naar het vijftigjarig bestaan in 2019. De Raad van Kerken in Fryslân kan vertrouwen en verder bouwen op een goede naam, dankzij de inzet van vele vrijwilligers die de Raad hebben bemenst en gesteund. De volgende kerken zijn op dit moment lid van de Raad: *Doopsgezinde Kerk, Evangelisch-Lutherse Gemeente, Leger des Heils, Oudkatholieke Kerk, Protestantse Kerk, Remonstrantse Gemeente, Rooms-katholieke Kerk, Vrij-evangelische Kerk.*

De context Fryslân kent 24 ‘soorten’ geloofsgemeenschappen en bij benadering 361 kerkelijke gemeenten, parochies en geloofsgemeenschappen, waarvan 70 % via afvaardiging in de Raad van Kerken in Fryslân vertegenwoordigd is. De Raad werkt samen met lokale oecumenische verbanden, werkzaam onder diverse titels: raad van kerken, oecumenische werkgroep, interkerkelijke werkgroep of commissie/stuurgroep oecumene .

De Friese samenleving is nog steeds seculariserend, kerk is ‘uit’, zingeving is ‘in’. Een deel van de Friese kerken blijft hecht verbonden met dorp of buurt. Daarnaast zijn er geloofsgemeenschappen op basis van een bijzondere identiteit. In de samenleving krijgt persoonlijke spiritualiteit veel aandacht en ruimte, Al deze facetten maken onderdeel uit van de context van de Raadswerk. De Raad heeft het voornemen zijn stem ook te willen laten horen bij maatschappelijke vraagstukken en actuele thema’s. Dit vraagt om effectieve communicatie.

Stel: Iemand uit het openbaar bestuur of uit de zorgwereld of bijvoorbeeld iemand van de politie wil over een bepaald thema of een bepaalde actuele kwestie contact opnemen en overleggen met de Friese kerken. Nu is er niet één loket waar deze persoon zich kan melden of het moet de Raad van Kerken in Fryslân zijn. Wil de raad die taak vervullen? En hoe realiseren we die presentie?

De missie Het belang van het Raadswerk is gelegen in de overtuiging dat heel de schepping gedragen wordt door Gods liefde en dat alle geloofsgemeenschappen in verbondenheid van die God mogen getuigen. De bijzondere taak van raden van kerken, die immers de oecumene trachten te bevorderen, is dat zij een grote mate van alertheid betonen op de ervaring en betekenis van geloofsverbondenheid, over grenzen van denominatie en overtuiging heen. De Raad van Kerken in Fryslân voegt hier aan toe: Wij worden geraakt door Gods liefde en door de nood van de wereld en daarom laat je namens de kerken je stem op gepaste wijze horen. Het *mission statement* getuigd van deze inzet, die vorm krijgt in de geest van de uitgangspunten van de Wereldraad van Kerken.

Het versterken en ondersteunen van de oecumene, de verbondenheid en eensgezindheid van alle geloofsgemeenschappen is een wezenlijke bijdrage aan de saamhorigheid, gemeenschapszin en leefbaarheid in Friesland. De Raad van Kerken in Fryslân beseft, dat hij niet de enige groep is die zaait in de oecumene: lokale raden van kerken, andere verbanden van samenwerkingen, zoals Kleurrijk Friesland en

Arme kan van Friesland en Tsjerkepaad en het maatschappelijk activeringswerk. De provinciale Raad ondersteunt en bemoedigt al deze werken en wil in open verbondenheid aansluiten bij de levende oecumene in de provincie.

De reikwijdte van de oecumene: 4 koepels

1. Interkerkelijk: samenwerking tussen kerken/denominaties die onderling verschillen, maar gemeenschappelijke belangen hebben.
2. Een Kerk: geloof in "één heilige, algemene, christelijke kerk" verschillende kerken voelen zich in dit geloof onderling met elkaar verbonden.
3. Religieuze: onderlinge religieuze verbondenheid: niet-chr. godsdiensten, meditatie ("Zen") Interreligieus/transreligieus
4. Samenleving: kerk en wereld; samenlevingsopbouw vraagt om keuzes die ook levensbeschouwelijk van aard zijn. Kerk heeft daar een bijdrage aan te leveren. Inhoudelijk is het een belangrijke specifieke taak van de Raad van Kerken om dit oecumenisch perspectief te tonen, ook om kerken en hun leden te inspireren zich niet als een afgezonderde groep (club) te beschouwen.

Constanten en variabelen Een effectief communicatieplan houdt rekening met de constante en variabele factoren van een organisatie. Voor de Raad zijn dat nu o.a.:

<i>constante factoren</i>	<i>variabele factoren</i>
goede naam steun van lid-kerken en lokale oecumenische verbanden raden missie en visie van de Raad financiële middelen werkgroepen	bemensing continuïteit prioriteiten in beleid website-onderhoud organisatie 'op orde' hebben

Voor de Raad zelf is de bemensing en de continuïteit een punt van aandacht en misschien een punt van zorg. Zullen er de komende jaren mensen bereid gevonden worden om de Raad te bemensen en als vrijwilliger aan de gestelde doelen te werken? Mijn advies is om de komende vijf jaar (tegen de schijn in) de schouders er onder te blijven zetten om te bewijzen dat de Raad een betekenisvolle plek in de Friese samenleving kan behouden. Daarbij is de goede naam van de Raad fundamenteel, de Raad is een betrouwbare gesprekspartner en lokale kerken erkennen de rol van de Raad als representant van de kerken. Nieuwe initiatieven, die ik hieronder beschrijf, kunnen nieuw elan en dynamiek brengen in en rond de werkzaamheden van de Raad.

Communicatieplan 2014-2019

Uitgangspunten:

1. Missie en visie van de Raad steeds als uitgangspunt hanteren voor al het raadswerk,
2. aansluiten bij: de levende oecumene, provinciaal, landelijk en globaal
3. stille oecumene, verbondenheid met mensen in het leven van alledag
4. de liturgische en maatschappelijke kalender,

5. en de actualiteit
6. haalbare doelstellingen formuleren en afspreken.

Communicatie, wie en op welke wijze:

- Communicatie geschiedt in de eerste plaats door *personen*, op dit moment is dat voor de raad meestal de acterend voorzitter. Hij/zij is en blijft de aangewezen voorpost in de communicatie voor en door de raad. Het is wel de vraag hoeveel tijd en energie een gekozen voorzitter beschikbaar kan stellen.
- Daarom adviseer ik de aanstelling van een lange termijn bezoldigde *verbindingsofficier* c.q. ambtelijk secretaris, naar het voorbeeld van de Raad van Kerken Nederland, voor 2 à 3 werkuren per week; in de Raadsbegroting dient hiertoe een voorziening te worden getroffen.
- Verder adviseer ik de 2-jaarlijkse benoeming van twee *ambassadeurs*, een jongere en een volwassene, van de Raad van kerken in Fryslân; deze onbezoldigde ambassadeurs, die met Pinksteren worden benoemd, worden uitgenodigd om in het kader van het jaarthema van de raad, enkele keren per jaar, te acteren en te publiceren, in nauwe samenwerking met de voorzitter en de ambtelijk secretaris van de raad.

Ambassadeurs (mei-tinkers)

De ambassadeurs zijn bijvoorbeeld personen die provinciale bekendheid hebben, bijv. een burgemeester of wethouder, of een kunstenaar of musicus, of een vrijwilliger in de zorg, of een voorganger; het kan ook een student zijn of scholier; zij hoeven niet perse kerkelijk betrokken te zijn, maar moeten natuurlijk wel zin hebben in deze rol/taak.

Ambassadeurs kunnen dialoog op gang brengen over een bepaald thema, ze zijn niet strikt gebonden aan de opvattingen van de lid-kerken en kunnen dus ook grensoverschrijdend gesprek aangaan. - multimediaal: de ambassadeur kan via een eigen pagina/blog op de website en via lezingen, interviews en documentaires werken en hoeven niet altijd bekende personen te zijn. Het kan ook een groepje zijn (bijv. jongeren)

Ambassadeurs kunnen verbindingen leggen, bijv. tussen het algemene publiek en een bepaalde taak die typisch is voor het kerk-zijn (denk aan diaconaat) en zo de zichtbaarheid van de Raad en het raadswerk een handje helpen.

Op weg naar het jubileumjaar 2019 kan de Raad ervaring opdoen met ambassadeurs en dan in dat feestelijke jaar een ambassadeur kiezen die iets teruggeeft aan de Friese Kerken, bijv. een lieddichter of componist.

De communicatiemiddelen van de raad zijn:

1. Interactieve website & internet: a. statisch: informatief, archief met bestanden; links naar oecumenische sites | b. veranderende presentaties afhankelijk van het jaar; interactief: agenda, discussie | c. Youtube en andere video-sites: zie bijv. Klaas v.d. Kamp op Youtube | d. Twitter (kan ook tijdelijk): interactief | e. Facebook (thematisch): interactief
2. Een halfjaarlijkse digitale nieuwsbrief, gericht aan alle Friese geloofsgemeenschappen
3. Een kwartaalcolumn in dag- en/ of kerkbladen.
4. pers: aanleveren van artikelen voor regionale kranten, weekbladen, kerkbladen, etc.
5. presentie: evenementen: stand. Is het “stille aanwezigheid” door bij bepaalde gelegenheden je gezicht te laten zien, of ben je ook werkelijk zichtbaar d.m.v. een publieke bijdrage
6. studiebijeenkomsten
7. folders, brochures
8. oecumenisch centrum
9. reizende exposities
10. materiaal om in kerken en andere gebouwen tijdelijk een plaats te geven: posters, foto's, citaten,
11. regionale en lokale radio- en t.v. (wettelijk zijn deze publieke omroepen verplicht ook levensbeschouwelijke programma's te verzorgen. RvK Frsl kan ook op dit gebied materiaal aanleveren: radio-opname van bijeenkomsten of speciaal met het oog op radio/tv gehouden activiteiten: bijv. serie theologische café . Vergaderingen van de RvK Frsl kunnen worden opgenomen en later uitgezonden.
12. pelgrimage door Friesland (zie RvK NL tocht langs kerken in Friesland).

Vernieuwing:

- Ik adviseer om drie keer per jaar een uitgebreide raadsvergadering te houden en het overige werk (voorbereiding van activiteiten, samenstellen nieuwsbrief etc.) in commissieverbanden uit te voeren. In deze commissies kunnen ook niet-raadsleden acteren. De vergaderingen van de Raad kunnen minder formeel-bestuurlijke zaken agenderen en meer inhoudelijke discussies die kunnen uitmonden in publicaties. Zo krijgt de Raad meer een eigen gezicht, met een eigen uitingen. Bij plenaire raadsvergaderingen kunnen gasten/adviseurs per vergadering worden uitgenodigd. De inhoudelijke reflectie zo veel mogelijk in de raadsvergadering, daar kom je als vertegenwoordigers van kerken bij elkaar. Uitwerking en publicatie kan dan plaatsvinden buiten de vergadering door moderamen/werkgroepen, etc..
- Een traditionele 'jaarvergadering' blijkt geen vruchtbare activiteit mee; het is daarom beter om het raadswerk in aantrekkelijker en aansprekender ontmoetingsvormen te organiseren, bijvoorbeeld: een symposium, workshop, viering of kerkendag.

- Het raadswork in genoemde vormen moet in een haalbaar 2-jaarlijks ritme worden georganiseerd in een meerjarenplan, met helder beschreven bemensing en begroting.
- Aansluiten bij de levende oecumene betekent o.a.: zoveel als mogelijk acteren in krachtige samenwerking met lokale raden van kerken en provinciale werkgroepen. (Werken met geactualiseerde contactgegevensbestanden)
- Aansluiten bij de liturgische kalender is aan te bevelen bij: de grote christelijke feesten, de Week van Gebed voor de Eenheid van de kerk (januari) en de Vredesweek (september).
- Tevens aansluiten bij de maatschappelijke kalender: 4/5 mei, dag van de armoede etc.

Dit resulteert in de volgende meerjarenplanning 2014-2019:

<i>Jaarplanning 2014-2019:</i>						
Regulier:	14	15	16	17	18	19
Week van Gebed voor de Eenheid, viering	+	+	+	+	+	+
Provinciale Kerken-dag 2 oktober 2016 Harlingen			+			
Benoeming ambassadeurs		+		+		
Vredesweek + symposium					+	
Viering 50-jaar Raad van Kerken in Fryslân						+
Nieuwsbrieven (2 per jaar)	+	+	+	+	+	+
Incidenteel & Actueel:						
Presentatie Communicatieplan en Meerjarenplan	+					
Viering 50-jaar Raad van Kerken in Fryslân						+
Hereniging Nederlands Gereformeerde Kerken en Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt, 30 oktober 2016			+			+
Leeuwarden Culturele Hoofdstad Europa					+	
Jubileum Raad van Kerken Nederland 50-jaar					+	
Assembly World Council of Churches						+ ?

Het jaarritme van het raadswork ziet er dan zo uit:

Intern	<i>Jaarkalender:</i>	Extern
Moderamen	<i>januari</i>	
	<i>januari</i>	Viering Week gebed voor de Eenheid
Raadsvergadering	<i>februari</i>	
	<i>Pasen</i>	Paasgroet
	<i>Pinksteren</i>	Nieuwsbrief
	<i>Pinksteren</i>	Ambassadeursbenoeming (2-jaarlijks)
Moderamen	<i>Juni</i>	
Raadsvergadering	<i>juli</i>	
	<i>september</i>	Kerken-dag (5-jaarlijks)
Moderamen	<i>oktober</i>	Symposium (5-jaarlijks)
Raadsvergadering	<i>november</i>	
	<i>Advent</i>	Nieuwsbrief

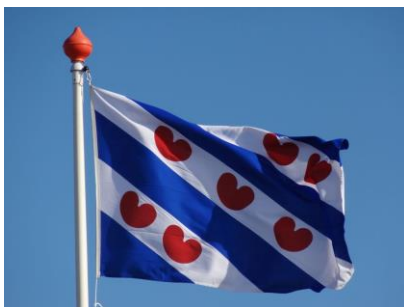
- Als oecumenische organisaties vragen om erkenning dan is te overwegen een keurmerk/zegel/gemeenschappelijk logo te ontwerpen waaraan een gemeenschappelijke overtuiging en beweging is verbonden.
- Het verdient aanbeveling de haalbaarheid en wenselijkheid te onderzoeken van een Centrum voor de Friese Kerken, waar expertise, netwerken en kennis gebundeld wordt; hiertoe moeten samenwerkingspartners gezocht worden. Een breed gedragen volwassen centrum kan zich ook ontwikkelen tot een gerespecteerd aanspreekpunt voor maatschappelijke organisaties en overheden en ook voor de kerken. Een mooie naam voor dit centrum kan zijn: “Siel”.

Oecumenisch centrum is een zeer interessante suggestie. Wat zou zo'n centrum kunnen inhouden:

- fysieke locatie (bijv. historisch kerkgebouw dat meerdere functies vervult); gemakkelijk bereikbaar
- vergaderlocatie van oecumenische activiteiten
- werkplek medewerkers RvK Frsl: vrijwillig en professioneel
- podium voor activiteiten
- expositie/museum: oecumenische kerkgeschiedenis van Friesland combinatie van permanente en wisselende exposities.
- horeca
- samenwerking met Alde Fryske Tsjerken en Tsjerkepaad, maar ook met diverse andere oecumenische en kerkelijke instellingen
- realisering in 2018 zou als doel gesteld kunnen worden
- financiële haalbaarheid is een probleem, maar is niet onoplosbaar.

Overige adviezen Het loont de moeite om te overwegen de financiële middelen van de Raad onder te brengen in een (bijvoorbeeld) Stichting Fonds Oecumene Fryslân, statutair gelinkt aan de lid-kerken (de gevers van de gelden). Naast economische stabiliteit en continuïteit opent dit ook de mogelijkheid tot verdere fondsenwerving, waardoor aanvullende financiële middelen kunnen worden gegenereerd voor activiteiten van de Raad.

Verder te verkennen Tenslotte enkele suggesties en mogelijkheden die verder verkend kunnen worden, maar nu niet de hoogste prioriteit hebben:

- het peilen van de belangstelling van (nog)niet-lidkerken voor het werk en lidmaatschap van de Raad;
- nog-niet-lidkerken als nieuwe partners uitnodigen, bijvoorbeeld eerst als toehoorder;
- zichtbaarheid en presentie bij provinciale kerkelijke activiteiten en manifestaties, wenselijkheid bespreken (denk aan een info-tafel over oecumene in Fryslân, die bij manifestaties (pinksterfestival, bevrijdingsfestival, straatfestival etc.) kan worden gebruikt;
- cross-over initiatieven in kaart brengen
- bespreken van de wenselijkheid en mogelijkheid van samenwerking en/of fusie met Groningen-Drenthe
- beschrijven of en hoe de Raad in multireligieuze activiteiten wil participeren;

Geraadpleegde bronnen

+ Uitgangspunten voor de Diocesane Werkgroep voor de Oecumene, Bisdom Groningen-Leeuwarden, 27 mei 2014

+ 'Friese Raad van kerken wil zichtbaarder zijn in samenleving', FD 30-4-2014

+ 'Kerken mogen in eigen verhaal geloven', artikel LC 30-4-2014

+ Uitdagingen voor de oecumene in de 21e eeuw, toespraak H. van 't Hout, bij het 40-jarig bestaan van de Raad van Kerken Nederland 2008

+ God's Gift and Call to Unity - and our Commitment, Unity Statement, Wereldraad van Kerken 2013 Busan

+ Geloof in de publieke ruimte, Rowan Williams, Skandalon 2013

+ website Raad van Kerken in Fryslân